

בואית בלבד. הוסיף ה' שמעון בן נתנאל לומר
 הנספה את הגולד. כי הראה את הגולד להיות מטיב
 עם אחר כי השכנים אף שהאחד מטיב עם אחר אין
 מטיב עם רק בהשאלת כליהם. והנה נהג זה לא
 חסר זכותא בזה שהוא מחזיר אליו תיכף כשהוא
 צריך ואותו כלי מחזיר אליו מיד הוא לפי שעה
 ואינו חסר דבר כלל בעל המזכה ואין זה נקרא
 גמילות חסדים כמו אדם שיעשה טובה לאחר להלוות
 לו ממון או לעשות עמו חסד אחר. ולפיכך אמר הראה
 את הגולד וכאשר ראה את הגולד בודאי הוא גומל
 חסד לאחר. שחושב כי פעם אחר יהיה צריך אל
 דבר יחזור ויעשה לו גיב טובה הוא עומד להשלים
 גמול. וכמו שאמר הכותב (קהלת י"א) שלח להפך
 על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו. ולא נמצא
 שום חסד שאינו עומד לתשלום גמול רק החסד
 שעושים עם המתים מפני שאינו עומד לתשלום גמול.
 וכל זה מפני כי כל עושה חסד עומד לזה שיחזור
 ויעשה עמו חסד ותראה את הגולד אין אדם בזה מונע
 עצמו משום שלא לעשות לחבירו כי יחזור לו ויגמול
 עמו חסד. ולפיכך כאשר אמר להם באו וראו איזה
 דרך שיתרחק האדם ממנו אמר ר' שמעון הלוח ואינו
 משלם וזהו הפך הראה את הגולד כמו שהתבאר.
 ואמר ר"א בן ערך לב טוב. כי כאשר האדם בעל
 לב טוב בו נכלל הכל. שגומל חסד לאחר וכל המזכות
 שזכרו הראשונים הכל נכלל בזה. שהוא רואה את
 הגולד. כי לפעמים כאשר הוא דואג בשביל הפסד
 מתע עצמו מן הטוב כי מאחר שהטוב הוא רק בשביל
 הגולד באולי יהיה צריך גם כן לאותו אדם. אם
 יש לו הפסד לא יעשה הטוב כי זה באולי יהיה
 צריך אליו גיב דבר ספק. וזה שדואג על הפסד
 שלו הוא דאי ואין ספק מוציא מן היראי. אבל מי
 שהוא בעל לב טוב אינו מונע עצמו משום חסד אף
 אם יש לו מזה הפסד מה ולפיכך אמר רבן יוחנן
 בן זכאי בכלל דבריו דבריכם. ואמר איזה דרך שידבק
 בה האדם. רצה לומר שצריך האדם שידבק לגמרי
 במדה זאת ולהרגיל לעצמו מאד במדה טובה עד
 שתהא המדה קבועה בנפשו. כי כן צריך שיהיו המדות
 המטובות קבועות בו עד שנעשים לו טבע. ומכל שכן
 שלא נקרא בעל מדה טובה כאשר לא תורגל ולא
 הוקבע בנפשו עד שנעשה לו טבע. וכן במדה הרעה
 אמר שיתרחק ממנו הרחקה מאד לא בזה ולא כיוצא
 בזה. כי אם מתקרב לה במה הרי יש לו קירוב של
 מה אל המדה הרעה:

וכאשר אמר באו וראו איזה דרך שיתרחק ממנה
 אמר רבי אליעזר עין רעה. כי העין רעה

יש להתרחק ממנה ביותר. כי בהרף עין פועל העין
 פעולתו גותן עינו רעה באחר. ולפיכך זאת המדה
 יותר אפשר לעשות בה הרע לכן ראוי שיתרחק
 ממנה האדם. חולת זה כי המדה הרעה הזאת מביאה
 את האדם לקבא ולשנא ולכמה עבירות אשר עצמו
 מלספר. ולפיכך במדה זאת יתרחק האדם. ויש מקשים
 שאם היה כוונתו במה שאמר עין הרע אותם שמזיקים
 בהבטת שלהם. כמו שתמצא הרבה מוזיקן בראייה
 שלהם. אם כן קשה ביה שנתא בטבע כן לא שייך
 הרחקה שהרי דבר זה בטבע. וקושיא של כלום היא
 אף על גב שהוא בטבע היינו מפני כי הוא נפש רעה
 ונפש רעה מוזיק בטבע. אבל אם לא היה נפש רעה
 והיה מרגיל עצמו לטוב בסוף יוסר הטבע הרעה
 הזאת מן העין כי נפש רעה שלו הוא שמזיק הטבע.
 ואם אחר כך מגיע היזק מעינו לא נקרא בעל מדת
 עין רעה. כי בעל עין הרע רצה לומר נפש רעה כמו
 שאמרנו וכבר אינו נפש רעה. ר' יהושע אמר חבר
 רע הוא הפך המדה אשר זכר למעלה. כי בעל המדה
 הזאת כאשר הוא חבר רע הוא מוזיק לחבירו ע"י
 עצה רעה. ומכל שכן שיש בו עין הרע. והוסיף רבי
 יוסי הכהן שכן רע. כי השכנים הרעים מוזיקים
 זה לזה בכמה דברים אשר הם גורמים היזק לשכניהם
 במעשיהם. ומכל שכן שהוא מוזיק לו בדבור כמו
 שעושה החבר שמשא עצה רעה לחבירו שזה
 עושה חבר רע. ומכל שכן שהוא מוזיק בעינו. והוסיף
 רבי שמעון הלוח ואינו משלם. כי יותר מהכל כאשר
 יפעל רע לפי שעשה עמו טובה הוא משלם לו רעה
 להתחיל בממתו זה יותר רע. והנה בודאי דבר זה
 הוא כנגד הראה את הגולד. שהרי פירשנו הראה
 את הגולד ובשביל זה הוא טוב וגומל חסד לחבירו
 שיודע כי דבר זה עומד לתשלום. וזה הוא הפך
 זה שהוא רשע ואינו משלם ונעל דלת לפניו פעם
 אחר. ומכל שכן שכל אשר עשה השכן הרע שהוא
 גורם היזק לחבירו שעושה זה גם כן. ומכל שכן
 מה שעושה בעל עין הרע שעושה גם כן. והוסיף
 רבי אלעזר בן ערך לומר לב רע שבכלל מזה הרעה
 הזאת כאשר הוא לב רע נכללו כל המדות הרעות
 אשר נזכרו לפני זה שהוא פועל הכל וכמו שאמר
 רבן יוחנן בן זכאי בכלל דבריו דבריכם. וכן היה
 פירוש המאמר הזה נכון ויתרצו השאלות. והכל הוא
 בסדר. כי תחלה זכר המדה המטובה שיפעל בעין.
 ואחר זה זכר אשר יפעל הטוב לחבירו בדבור. ואחר
 כך זכר הטוב שיפעל לחבירו במעשה ותבירו נהנה
 הוא אינו חסר. כמו שהוא הדרך השכנים שעושים
 הטוב לשכניהם השכן גומה הוא בלתי חסר. כי מה

ש
א
ל
ס
ה
ד
ו
ד